

СИНХРОНІСТИЧНА ТАБЛИЦЯ

(початок, продовження в наступному випуску журналу)

Дата	Хімія	Біологія	Фізика, астрономія, техніка	Література і мистецтво	Світова історія, географія
1	2	3	4	5	6
V—V тис. років до н. е.	Поява гончарства				
V—I тис. років до н. е.	Випалвання металів і сплавів, дублення шкір, фарбування тканин, виробництво скла, кераміки. Зародження хімічних знань у Стародавньому Єгипті, Месопотамії, Китаї, Індії. Відомості про сім металів: золото, срібло, мідь, олово, свинець, залізо, ртуть (5 тис. років до н. е. — мідний період, 2,5 тис. років до н. е. — бронзовий період, 1,5 тис. років до н. е. — залізний період)	Розвиток знань з математики, механіки, астрономії, медицини, географії, створення календаря			Бл. 4 тис. років до н. е. виникнення держави на території Єгипту 3 тис. років до н. е. Трипільська культура Бл. 2600 р. до н. е. споруджено піраміду Хеопса
X—V ст. до н. е.			VII—VI ст. до н. е. перші відомості про електрику й магнетизм (Фалес Мілетський)	XII—II ст. до н. е. створення Старого Заповіту (Біблії) VIII—VII ст. до н. е. Гомер «Іліада», «Одіссея»	XIII ст. до н. е. вихід євреїв з єгипетського полону Бл. 1200 р. до н. е. Троянська війна
			VII—VI ст. до н. е. перші відомості про електрику й магнетизм (Фалес Мілетський)	XII—II ст. до н. е. створення Старого Заповіту (Біблії) VIII—VII ст. до н. е. Гомер «Іліада», «Одіссея»	776 р. до н. е. перші Олімпійські ігри 753 р. до н. е. заснування Рима VII—V ст. до н. е. заснування грецьких полісів у Північному Причорномор'ї

Дата	Хімія	Біологія	Фізика, астрономія, техніка	Література і мистецтво	Світова історія, географія
1	2	3	4	5	6
X—V ст. до н. е.	Атомістичні уявлення Левкіппа і Демокріта	Опис будови тварин і людини (Гіппократ). Опис понад 500 видів тварин (Арістотель)	VI ст. до н. е. вивчення властивостей цілих чисел (Піфагор)	VI ст. до н. е. Езоп (байки), Сафо (лірика) VI—V ст. до н. е. Есхіл (драма)	VI ст. до н. е. реформи Солона
V—IV ст. до н. е.	Атомістичні уявлення Левкіппа і Демокріта	Опис будови тварин і людини (Гіппократ). Опис понад 500 видів тварин (Арістотель)	Зародження елементів механіки. Відкриття явища заломлення світла. Докази кулястості Землі (Арістотель)	V ст. до н. е. Софокл, Евріпід (драма), Арістофан (комедія), Фідій (різьблення),	V ст. до н. е. подорожі Геродота
IV ст. до н. е.	Арістотель створив систему «п'яти елементів» (тепло — холод — сухість — вологість — ефір)		Створення елементарної геометрії (Евклід) Виникнення геометричної оптики (Евклід).		336—323 рр. до н. е. завойовницькі війни Александра Македонського Найдавніші географічні карти (Китай)
III—II ст. до н. е.			Відкриття законів важе-ля, гідростатики, умов плавання тіл (Архімед) Створення моделі Землі (прототип глобуса), вимірювання довжини меридіану (Ератосфен)	III ст. до н. е. Александрійська бібліотека	III ст. до н. е. початок будівництва Великого Китайського муру III—II до н. е. Пунічні війни

I ст. до н. е.	Атомістичні уявлення Лукрація (поема «Про природу речей»)		II-I ст. до н. е. доведення залежності морських припливів від фаз Місяця (Посідоній)	I ст. до н. е. М. Цицерон (риторика), П. Вергілій. «Енеїда»; К. Гораций. «Пісні»; П. Овідій. «Метаморфози»; Г. Петроній «Сатирикон»	73—71 рр. до н. е. повстання під проводом Спартака 49—44 рр. до н. е. диктатура Юлія Цезаря I ст. Страбон «Географія»,
I—II ст.	Винайдення паперу (Китай)	Упровадження в медицину дослідів на тваринах (Гален)	II ст. геоцентрична система світу (Птолемей). Описано роботу важеля, ворота, клина, гвинта й блока (Герон Александрийський)	I — II ст. створення Нового Заповіту (Біблія) II ст. Апулей. «Золотий осел»	I ст. Різдво Христове I ст. Пліній Старший. «Природничча історія» 54—68 рр. правління імператора Нерона 66—73 рр. Іудейська війна 79 р. виверження Везувію
III—IV ст.	Вперше вжито слово «хімія» (Зосима з Панополіса)				
IV ст.	Виготовлення порцеляни (Китай)				

Дата	Хімія	Біологія	Фізика, астрономія, техніка	Література і мистецтво	Світова історія, географія
1	2	3	4	5	6
III—V ст.	Розвиток „хімічного мистецтва” в Єгипті				V ст. заснування Києва 476 р. падіння Західної Римської імперії
VI ст.					VI ст. розквіт Візантійської імперії 570—632 рр. пророк Мухамед
VII ст.	Ознайомлення арабів з творами грецьких і єгипетських учених			610-632 рр. запис Корану	VII—VIII ст. завоювання арабів
VIII—IX ст.	Праці з алхімії Джабір ібн Хайяна (лат. Гебер)			863 р. створення слов'янської писемності (Кирило і Мефодій)	IX ст. утворення Київської Русі
IX-X ст.	Праці з алхімії Абу-ар-Разі (лат. Разес)				1000 р. перше відкриття Північної Америки вікінгами (Л. Еріксон) 980-1015 рр. правління Володимира Великого 988 р. прийняття християнства в Київській Русі

<p>X—XI ст.</p>	<p>IX—XI ст. добування оцтової, нітратної кислоти, нашатирю. X—XI ст. праці з алхімії, медицини Ібн Сіні (лаг. Авіценна). XI ст. винайдення перегонного апарата і добування етилового спирту.</p>	<p>1023 р. дослідження інфекційних захворювань (Ібн Сіна)</p>	<p>XI ст. винайдення збільшувального скла</p>	<p>1011 р. заснування Софійського собору в Києві; перша бібліотека на Русі</p>	<p>1019—1054 рр. князювання Ярослава Мудрого 1054 р. поділ християнської церкви на православу і католицьку 1096 р. перший Хрестовий похід</p>
<p>XII ст.</p>	<p>Добуто сульфатну кислоту. Переклад творів арабських алхіміків латиною (Роберт із Честера)</p>		<p>Альгацині «Книга про терези мудрості» (таблиці густини твердих і рідких тіл)</p>	<p>Бл. 1113 р. Нестор-літописець «Повість минулих літ» Бл. 1185 р. «Слово про похід Ігорів» XI—XII ст. О. Хайям «Рубай» XII ст. Ш. Руставелі «Витязь у тигровій шкурі»</p>	<p>1154 р. Коментарі до карти світу (Ал-Ідрісі «Книга Рожера») 1154-1189 рр. правління Генріха II Плантагенета 1187 р. перша згадка в літописі назви „Україна” 1199 р. утворення Галицько-Волинської держави XII-XIII ст. феодальна роздрібненість Русі</p>

Дата	Хімія	Біологія	Фізика, астрономія, техніка	Література і мистецтво	Світова історія, географія
1	2	3	4	5	6
XIII ст.	1270 р. виявлено розчинність золота в «царській воді» Утвердження ідейних основ алхімії в Європі (Альберт Великий, праці про мінерали, рослини і тварин; Фома Аквінський)		Опис явища магнітної індукції (П. Перетрино, опубл. 1558 р.). Дослідження явища веселки (Е. Віггелій)		1215 р. велика хартія вольностей 1240 р. руйнування Києва військом Батия 1265 р. скликання англійського парламенту 1271—1295 рр. подорож Марко Поло до Китаю, Індокитаю та Індії
XIII ст.	Розвиток алхімії на основі експерименту (Р. Бекон) XIII—XIV ст. праці Р. Лудля з трансмутації металів		Винайдення магнітного компаса, окулярів		
XIV ст.	Поєднання у працях алхіміків природничих знань, магії і ремісничого досвіду 1317 р. анафема алхімії Введено поняття «сіль»			1303—1321 рр. Данте «Божественна комедія»	Початок епохи Відродження 1337—1453 рр. Столітня війна

XV ст.	XV—XVI ст. праці В. Валентина. Опис методу добування соляної кислоти.			1350 р. Д. Бокаччо «Декамерон»	1352 – 1354 рр. подорож Ібн Батути з Марокко до Індії 1362 р. підпорядкування Київського князівства Литовській державі
XV ст.	XV—XVI ст. праці В. Валентина. Опис методу добування соляної кислоти.	Поділ рухів на поступальні й обертальні, рівномірні й змінні (Альберт Саксонський). Закон рівноприскореного руху (Н. Орезм) Дослідження явища відбиття звуку, законів бінокулярного зору тощо (Леонардо да Вінчі)	Середина XV ст. початок книгодрукування в Європі (Й. Гутенберг) 1478 р. С. Богічеллі «Весна»	1415 р. страга Яна Гуса 1431 р. страга Жанни д'Арк 1453 р. загибель Візантійської імперії 1488 р. морська подорож навколо Африки, відкриття мису Доброї Надії (Б. Діаш) 1489 р. перша згадка про українських козаків у писемних джерелах 1492 р. відкриття Америки Х. Колумбом Виговлення першого із відомих нині глобусів (М.Бегайм) 1498 р. подорож Васко да Гама до Індії	1415 р. страга Яна Гуса 1431 р. страга Жанни д'Арк 1453 р. загибель Візантійської імперії 1488 р. морська подорож навколо Африки, відкриття мису Доброї Надії (Б. Діаш) 1489 р. перша згадка про українських козаків у писемних джерелах 1492 р. відкриття Америки Х. Колумбом Виговлення першого із відомих нині глобусів (М.Бегайм) 1498 р. подорож Васко да Гама до Індії
			1490 р. А. Дюрер «Портрет батька»		
			1494 р. С. Брант «Корабель дурнів» XV ст. «Гисяча і одна ніч»		